

80-річчя

члена-кореспондента НАН України

А.І. Гончара

27 грудня виповнилося 80 років відомому вченому в галузі акустичної океанографії, гідроакустичних методів і засобів вивчення дна океанів і морів членові-кореспондентові НАН України Анатолію Івановичу Гончару.

А.І. Гончар народився в 1931 р. у родині робітників у м. Оріхів Запорізької області. Після закінчення в 1961 р. Львівського політехнічного інституту понад 30 років працював у НДІ «РИФ» Міністерства суднобудівної промисловості СРСР у м. Бельці Молдавської РСР. Тут він пройшов шлях від інженера до заступника генерального директора Виробничого об'єднання ім. В.І. Леніна, головного конструктора гідроакустичного приладобудування для забезпечення стратегічних завдань ВМФ колишнього СРСР.

У 1979 р. Анатолій Іванович захистив кандидатську, а в 1988 р. — докторську дисертації. У 2006 р. його обрано членом-кореспондентом Національної академії наук України.

Під керівництвом і за безпосередньої участі А.І. Гончара здійснено великий цикл фундаментальних теоретичних і масштабних експериментальних досліджень стосовно забезпечення високої ймовірності виявлення особливостей донного рельєфу і затонулих об'єктів, удосконалення гідроакустичних засобів вивчення дна океанів і морів, з'ясування впливу змін в умовах підводного спостереження на ефективність гідролокаторів. Їхні результати збагатили теорію і допомогли створити методологію розроблення високоефективних багатоцільових панорамних акустичних систем, які використовують для вивчення й освоєння Світового океану військово-морські сили

країн СНД та ін. держав, наукові установи, вищі навчальні заклади, дослідники, творці гідроакустичної апаратури.

Учений створив наукову основу і засоби для досліджень Світового океану з глибинами 5–6000 м зі смугою огляду 20–25600 м на кожний борт, виявлення з імовірністю Р 0,9 донних об'єктів, деталей донного рельєфу з еквівалентним радіусом цілі від 0,1 м.

А.І. Гончар — головний конструктор низки перших вітчизняних панорамних гідролокаторів і гідроакустичних комплексів бокового огляду ГЕБО-100, ГКБО-500, ГКБО-2000, прийнятих на озброєння ВМФ СРСР. Він розробив гідролокатор великої дальності дії ГБО-6000 зі складним зондувальним сигналом для розвідування сировинних ресурсів Світового океану, перший цілком автоматичний гідролокатор «Зйомка-Янтар» для автономного ненаселеного підводного апарата з глибиною використання до 6000 м, які перевершували зарубіжні аналоги.

У 1993 р. Анатолій Іванович очолив Науково-технічний центр панорамних акустичних систем НАН України (Запоріжжя), який реалізує фундаментальні і прикладні дослідження зі створення нових високоефективних панорамних гідроакустичних засобів.

Під керівництвом А.І. Гончара сконструйовано нові гідроакустичні засоби: ГБО-100М, ГБО-50, ГБО-100МП, ГБО-100МПА, ЕМ-100, експериментальний зразок параметричного профілографа. Вони відповідають сучасним вимогам оброблення, збереження, відображення інформації, забезпечують оптимальний рівень вивчення Світового океану й Антарктики, їх використовують для екологічних обстежень дна Дніпра, Азовського, Чорного морів.

За участю вченого виконано значний цикл фундаментальних теоретичних і експериментальних досліджень, що допомогли виробити засади загальної теорії панорамної гідролокації, положення якої викладено в чотирьох монографіях «Проблема создания высокоэффективных многоцелевых гидролокаторов бокового обзора» (1998), «Теоретические основы создания панорамных гидроакустических систем» (1999), «Гидроакустические методы и средства исследования дна океана» (2002), «АНПА. Гидроакустические системы» (2008).

А.І. Гончар — автор понад 170 праць, 30 авторських свідоцтв колишнього СРСР, 12 патентів України на винаходи. Він — головний редактор збірника наукових праць «Гідроакустичний журнал», член редколегії часопису «Геоінформатика».

Анатолій Іванович входить до Санкт-Петербурзького гідрографічного товариства, Координаційної ради з питань розвитку інфраструктури о. Зміїний при Верховній Раді України. Він — науковий координатор робіт з боку України у спільній російсько-українській програмі «Моніторинг структури хвильових процесів, що генеруються в літосфері й інших геосферах Землі на території Півдня Європейської частини Росії та

України (включаючи Кримський півострів, Краснодарський край, шельф Азовського і Чорного морів) у результаті зовнішніх і внутрішніх впливів, з урахуванням еволюції неоднорідних (резонансних) сейсмогенеруючих структур, що визначають режими сейсмічності та масштаби природних і техногенних катастроф» і робіт з боку НАН України в Запорізькій області.

Особливу увагу ювіляр приділяє підготовці наукових кадрів, зокрема молоді, створенню умов для її праці. За його ініціативою відкрито спеціалізацію «Фізичні основи гідроакустики» на фізичному факультеті Запорізького національного університету, засновано спільну зі ЗНУ лабораторію з питань математичного моделювання, отримано дозвіл створити аспірантуру за спеціальністю «Геологія океанів і морів».

А.І. Гончар — лауреат Державної премії СРСР у галузі науки і техніки (1981), Заслужений діяч науки і техніки України (2002), має численні відзнаки, ордени, медалі.

Наукова громадськість, колеги, учні вітають Анатолія Івановича з ювілеєм, зичать активного довголіття, бадьорості духу, нових творчих злетів.